

Działania mające na celu zmniejszenie populacji bezdomnych psów

Olga Jurkowska

XXIII Promocja Polskie Państwo Podziemne

Warszawa 2011

Spis treści

Executive summary	3
Wstęp	4
Opis problemu.....	5
Możliwe rozwiązania.....	8
Rekomendacje i podsumowanie	11
Bibliografia:.....	14
Załącznik.....	15

Executive summary

Tematem pracy jest problem bezdomnych psów w Polsce, a dokładniej rosnącej z roku na rok populacji tych zwierząt. W pierwszej części pracy przedstawiłam jak wygląda sytuacja bezdomnych psów w Polsce: jak duża jest to populacja, czym grozi jej rozrost, jak wygląda sytuacja prawna, regulująca kwestię bezdomnych psów. Opisałam też podmioty, które mogą być zainteresowane ewentualnymi zmianami w tych regulacjach.

Następnie przedstawiłam pięć propozycji możliwych rozwiązań, które mogą prowadzić do zmniejszenia populacji bezdomnych psów. Uwzględniłam tak zmianę regulacji prawnych, jak i działania nie związane z wprowadzaniem zmian w prawie, ale skierowane na kształtowanie odpowiednich postaw w społeczeństwie. Przedstawiłam zalety i ewentualne wady wprowadzenia każdego z tych działań. Część z tych propozycji się nawzajem wyklucza, ale niektóre można wprowadzić w połączeniu (lub niezależnie) od innych.

Ostatnia część pracy zawiera rekomendację, mówiącą które z opisanych działań należy wprowadzić, by jak najskuteczniej zmniejszyć populację bezdomnych psów.

Wstęp

Adresatami zawartych w pracy propozycji działań są Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Środowiska oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi - gdyż to w kompetencjach tych organów leży kwestia bezdomnych psów. Ponad to praca skierowana jest do władz samorządowych, bo to do zadań gmin należy wyłapywanie i zapewnianie opieki bezdomnym psom.

W swojej pracy chciałabym przede wszystkim zwrócić uwagę, że problemu nie stanowi same zjawisko bezdomności psów (bo jest to coś, czego uniknąć się nie da). Niepokojąca jest nadmierna, z roku na rok rosnąca liczba tych zwierząt. Dlatego powinny zostać wdrożone działania, których celem nie będzie wyeliminowanie zjawiska - co jest niemożliwe - ale ograniczenia jego skali.

Jako główne przyczyny rosnącej populacji bezdomnych psów zidentyfikowałam złe prawo oraz brak odpowiednich postaw w społeczeństwie. Pies, tak w polskich regulacjach prawnych, jak w mentalności dużej części społeczeństwa postrzegany jest jak rzecz, którą można bez problemu nabyć, a potem się jej pozbyć. Brakuje jasnych, skoordynowanych przepisów, które mówiłyby o tym, jak postępować z bezdomnymi psami i jak skutecznie zmniejszyć ich populację. Ponad to wiele schronisk nie prowadzi ewidencji zwierząt, które do nich trafiają, więc tak naprawdę trudno określić, jak duża jest to populacja. Brak też przepisów i programów sterylizacji zwierząt, więc rodzi się coraz więcej psów, które nie mają domu i są nikomu niepotrzebne, a całej sytuacji nikt tego nie kontroluje.

Nie należy jednak zapominać, że oprócz wadliwych regulacji prawnych, istotną przyczyną rosnącej liczby bezpańskich czworonogów są zachowania właścicieli. To działania posiadaczy psów, takie jak wyrzucanie ich z domu albo puszczenie niewysterylizowanych zwierząt samopas, prowadzą do rozrostu populacji tych czworonogów. Dlatego rozważając wprowadzenie zmian w prawie nie można zapominać, jak ważne jest prowadzenie działań mających na celu kształtowanie odpowiednich postaw w społeczeństwie. Bo oczywiście państwo może coś nakazać lub czegoś zakazać, ale to nie znaczy, że obywatel na pewno usłucha. Każda inicjatywa jest skuteczniejsza, jeśli wychodzi od ludzi, a nie jest im siłą narzucana.

W tym miejscu pragnę też zaznaczyć, że przedstawione poniżej propozycje ograniczenia populacji bezdomnych psów, jeśli zostaną zastosowane, nie przyniosą natychmiastowego skutku. Szczególnie, jeśli mowa o wpływaniu na postawy społeczeństwa. Takie działania, by były skuteczne, muszą być prowadzone konsekwentnie i przez długi czas. Ponieważ jednak nie na każdego można wpłynąć i pewnych zachowań nie da się wyeliminować jedynie poprzez kształtowanie odpowiednich postaw, potrzebne jest też dobre prawo. Dlatego przedstawione poniżej propozycje dotyczą obu tych aspektów : zmiany regulacji prawnych oraz działań skierowanych do społeczeństwa.

Opis problemu

O tym, że bezdomnych psów jest zbyt dużo świadczą następujące fakty:

- przepełnione schroniska, w których nie ma miejsca dla ciągle przybywających zwierząt. Skutkiem tego są niehumanitarne warunki, w jakich przebywają psy i ich wysoka śmiertelność w schroniskach. W polskich schroniskach w 2009 roku przebywało ponad 100 tysięcy bezdomnych psów, o ponad 20 tysięcy więcej niż w roku ubiegłym¹. To wynik kontroli przeprowadzonych przez powiatowych lekarzy weterynarii w 143 schroniskach będących pod ich nadzorem. Te liczby są jednak niepełne ponieważ nie zawierają informacji o błąkających się zwierzętach, ani o tych, które przebywają na przykład w przytuliskach lub u wolontariuszy.

- drugie niepokojące zjawisko to rosnąca liczba bezpańskich, dziczących psów, które błąkają się po Polsce (z danych Polskiego Związku Łowieckiego w 2010 było to około 40 tysięcy psów)². Po pierwsze, jest to problem dla gmin, gdyż zgodnie z polskimi przepisami bezdomne zwierzęta muszą być wyłapywane i ta kwestia należy właśnie do zadań gminy. Ponieważ w Polsce nie jest prowadzona kontrola populacji, hodowli ani handlu psami, gminy mają kłopoty z wywiązywaniem się z tego zadania. Po drugie, dziczące psy na wolności to problem bezpieczeństwa obywateli. Hordy dzikich psów stanowią zagrożenie dla mieszkańców oraz dla innych zwierząt. Z danych Polskiego Związku Łowieckiego wynika, że w ciągu ostatnich 7 lat na terenach łowieckich dziczące psy i koty wyrządziły szkody na łączną sumę 369 305 280 zł. (między innymi zagryzając zwierzynę łowną i domową - według PZŁ w sezonie 2009/10 hordy bezpańskich psów i kotów zagryzły ponad 32 tysiące sztuk domowych i dzikich zwierząt).³

Przyczyny takiego stanu rzeczy to między innymi wadliwe regulacje prawne. Przede wszystkim brakuje przepisów o zasięgu ogólnokrajowym, które regulowałyby zasady hodowli, handlowania czy kontrolowania populacji psów. Oto jak dziś wygląda sytuacja prawna dotycząca bezdomnych psów:

- Ustawa o ochronie zwierząt nakłada obowiązek wyłapywania bezdomnych zwierząt. Według rozporządzenia szefa MSWiA w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt za bezdomne uważa się "zwierzęta domowe lub gospodarskie, które uciekły, zabłąkały się lub zostały porzucone przez człowieka, a nie ma możliwości ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką trwale dotąd pozostawały"⁴. Zapewnianie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gmin. Gmina może zająć się sprawą we własnym zakresie lub ją komuś zlecić.⁵

¹ Dane za Głównym Inspektorem Weterynarii
http://www.wetgiw.gov.pl/index.php?action=art&a_id=1946

² Dane za Polskim Związkiem Łowieckim, patrz załącznik 1

³ ibidem

⁴ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 26 sierpnia 1998 roku w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt

http://www.toz.pl/akty_prawne/rozp_wylapywanie_bezdomnych_zwierzat.pdf

⁵ Ustawa o ochronie zwierząt z 21 sierpnia 1997, artykuł 11a

http://www.toz.pl/akty_prawne/ustawa_o_ochronie_zwierzat.pdf

- Art. 33a ustawy o ochronie zwierząt zezwala myśliwemu na odstrzał bezdomnych psów i kotów, jeśli ma on upoważnienie wydane przez zarządcę danego obwodu łowieckiego, a pies lub kot znajduje się ponad 200 m od zabudowań mieszkalnych.⁶
- W ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach określone są następujące zadania gminy: zapewnianie czystości i porządku na swoim terenie, tworzenie warunków niezbędnych do ich utrzymania oraz (w szczególności) organizowanie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami na zasadach określonych w odrębnych przepisach.⁷ Problem polega na tym, że ogólne zasady ochrony przed bezdomnymi zwierzętami nigdzie nie zostały opisane. Mimo tego ustawa przewiduje wydawanie przez wójtów/burmistrzów/prezydentów zezwoleń dla przedsiębiorców na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami

W praktyce sytuacja jest taka, że schroniska dla bezdomnych zwierząt zakładane są na podstawie dwóch różnych ustaw, z czego żadna nie określa wyraźnie ani celu działania, ani zasad funkcjonowania tych schronisk. Wymienione ustawy oraz rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i administracji to właściwie jedyne akty prawne mówiące o bezdomnych zwierzętach i jednocześnie obowiązujące na terenie całego kraju. Wszystkie inne kwestie regulowane są na poziomie gmin. Skutkiem tego jest brak jednej spójnej polityki zwalczania bezdomności psów. Najczęściej stosowanym sposobem radzenia sobie z tą kwestią jest umieszczanie psów w schroniskach. Jednak umieszczenie zwierzęcia w schronisku nie rozwiązuje problemu. Podobnie jak odstrzał bezpańskich zwierząt przez myśliwych. Są to działania, które raczej zwalczają skutek, a nie sam problem, bo bezdomnych psów i tak jest coraz więcej. Furtką do działań nastawionych na walkę z samym problemem jest artykuł 11a ustawy o ochronie zwierząt. Mówi on, że “rada gminy może w drodze uchwały przyjąć program zapobiegający bezdomności zwierząt obejmujący w szczególności sterylizację albo kastrację zwierząt, poszukiwanie nowych właścicieli dla zwierząt, usypianie ślepych miotów.” Koszty realizacji programu ponosi gmina.⁸ Prawda jest jednak taka, że bardzo niewiele gmin opracowało i wprowadziło w życie takie programy, a to, czy to robią, zależy głównie od ich dobrej woli i od dostępnych środków finansowych.

Nie należy też zapominać o przyczynach tkwiących w świadomości ludzi. Posiadacze psów często traktują je przedmiotowo. Widać to szczególnie wyraźnie w okresie wakacyjnych wyjazdów, kiedy właściciele po prostu pozbywają się czworonogów. Albo wyrzucają je na ulice, albo podrzucają do schronisk.

⁶ ibidem, artykuł 33a

⁷ Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z 13 września 1996, artykuł 3

<http://lex.pl/serwis/du/2005/2008.htm>

⁸ Ustawa o ochronie zwierząt z 21 sierpnia 1997, artykuł 11a

Opis interesariuszy

Aby myśleć o wprowadzeniu zmian w przepisach dotyczących bezdomnych psów należy zdefiniować podmioty, których tymi zmianami byłyby zainteresowane oraz spróbować określić ich przewidywany stosunek do tych zmian.

- **Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Środowiska oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi**

To w kompetencjach tych organów, na poziomie ogólnokrajowym, leży kwestia bezdomnych psów, dlatego będą zainteresowane propozycjami ewentualnych zmian w regulacjach.

- **Gminy**

Zgodnie z polskim prawem wyłapywanie i zapewnienie opieki bezdomnym psom należy do zadań gminy. To gminy decydują kto i jak prowadzi schroniska. Same gminy nie mają obowiązku prowadzić schronisk (mogą to robić gminne jednostki budżetowe lub osoby trzecie). Lokalne władze odpowiedzialne są też za zapewnienie mieszkańcom swoich terenów bezpieczeństwa, czyli ochronę przed bezdomnymi zwierzętami. I wreszcie to gminy odpowiadają za utrzymaniu czystości i porządku na swoim terenie.

- **Podmioty prowadzące schroniska**

a) gminne zakłady budżetowe

Należną do grona interesariuszy, gdyż powinno zależeć im na tym, by zmniejszyć liczbę bezdomnych zwierząt przede wszystkim ze względu na koszty ponoszone z tytułu prowadzenia schroniska. Gminne zakłady budżetowe mają zazwyczaj obowiązek przyjmowania wszystkich zwierząt bez względu na zagęszczenie czy warunki sanitarne. Skutkiem tego są przepełnione schroniska i oskarżenia o trzymanie zwierząt w niehumanitarnych warunkach.

b) Organizacje społeczne

Zgodnie z ustawą o ochronie zwierząt, organizacje, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, mogą zapewniać bezdomnym zwierzętom opiekę i w tym celu prowadzić schroniska⁹. Robią to w porozumieniu z właściwymi organami samorządu terytorialnego. Ponieważ działalność tych organizacji jest non-profit, a jej celem ochrona praw zwierząt, należy upatrywać w nich potencjalnych sojuszników w zmniejszaniu liczby bezdomnych psów.

c) prywatni przedsiębiorcy

Prywatne firmy muszą mieć zezwolenie na prowadzenie schronisk. W ich wypadku należy brać pod uwagę duże prawdopodobieństwo nastawienia działalności na zysk. A ten można zwiększyć przyjmując jak najwięcej zwierząt. Dlatego warto pamiętać, że prywatnym przedsiębiorstwom prowadzącym schroniska nie musi zależeć na zmniejszeniu liczby bezdomnych zwierząt.

⁹ Ustawa o ochronie zwierząt, artykuł 11

- **Właściciele i hodowcy psów**

Nastawienie tej grupy może być najbardziej zróżnicowane. Wprowadzenie rozwiązań, które wpłyną na zmniejszenie liczby bezdomnych psów (np.: przymusowa kastracja/sterylizacja, czipowanie, regulacje dotycząca handlu i hodowli psów) będzie się wiązało z dodatkowymi kosztami i formalnościami dla właścicieli i hodowców psów. Dlatego część tej grupy może być takim rozwiązaniom niechętna. Z drugiej strony właściciele i hodowcy psów mogą też dostrzec pozytywne dla siebie aspekty ewentualnych nowych regulacji (np.: obowiązkowe czipowanie psów ułatwia odnalezienie psa, jeśli ten się zgubił). Ważny jest tu też aspekt świadomościowy - właściciele i hodowcy (nie wszyscy oczywiście) to ludzie potencjalnie wrażliwi na los zwierząt i powinno im zależeć na zmniejszeniu liczby bezdomnych psów.

- **Mieszkańcy gmin (niebędący posiadaczami psów)**

Zmniejszenie liczby bezdomnych psów, przede wszystkim jeśli chodzi o psy dziczące i biegające na wolności, poprawi bezpieczeństwo obywateli, zwłaszcza mieszkańców wsi. Zmniejszą się też straty ponoszone przez właścicieli zwierząt hodowlanych, które padają ofiarami ataków dzikich psów.

- **Polski Związek Łowiecki**

Biorąc pod uwagę straty jakie są odnotowywane co roku na terenach łowieckich, a wyrządzane przez bezpańskie, dziczące psy, członkom PZŁ powinno zależeć na zmniejszeniu liczby takich psów.

Możliwe rozwiązania

W celu zmniejszenia populacji bezdomnych psów należy rozważyć pięć wariantów możliwych działań, z czego cztery dotyczą regulacji prawnych, piąty to po części propozycja działań miękkih, skierowanych do społeczeństwa.

- *Obowiązkowa sterylizacja/kastracja bezdomnych psów oraz programy organizowane przez gminę, zachęcające do zabiegów kastracji/sterylizacji, skierowane do właścicieli psów mieszkających na terenie gminy.*

Psy byłyby kastrowane lub sterylizowane na koszt gminy tuż po trafieniu do schroniska, a przed ewentualnym przekazaniem nowym właścicielom. Takie działanie należałoby jednak połączyć z kampanią uświadamiającą właścicielom psów korzyści płynące z wykastrowania/wysterylizowania psa.

Korzyści: wprowadzenie takich przepisów zdecydowanie ograniczyłoby niekontrolowane rozmnażanie się psów, a tym samym zmniejszyło liczbę zwierząt trafiających do schroniska. Z

kolei dofinansowanie do zabiegów sterylizacji/kastracji psów, które mają właściciela spowodowałoby, że więcej osób zdecydowałoby się na taki zabieg u swojego zwierzęcia, co również zmniejszyłoby ryzyko przypadkowego rozmnażania i tym samym ograniczyłoby populację niechcianych psów.

Uwagi: cena zabiegu kastracji/sterylizacji zależy od gatunku, płci i wieku zwierzęcia, szacunkowo wynosi około 100 złotych.

- *Wprowadzenie szczegółowych przepisów dotyczących handlu i hodowli psów*

Po pierwsze, wprowadzenie zakazu handlu psami poza miejscami ich chowu (czyli na targowiskach, w parkach, na ulicy). Po drugie, wprowadzenie obowiązkowej rejestracji i opodatkowania handlowania i rozmnażania zwierząt w celach handlowych (obecnie rozmnażać psy i potem nimi handlować może każdy - prawnie jest to uznawane za odmianę działalności rolniczej)¹⁰.

Korzyści: zmniejszyłoby to ilość hodowców oraz handlarzy, oraz pozwoliło ich kontrolować. Ułatwiłoby też egzekwowanie od hodowców przestrzegania art. 10 ustawy o ochronie zwierząt dotyczącego ras agresywnych (od hodowcy psów takiej rasy wymagane jest zezwolenie na hodowlę od właściwego urzędu gminy)¹¹. Umożliwiłoby to też kontrolę na ilością psów w hodowlach oraz dostarczyło informacji o liczbie zwierząt przeznaczonych na sprzedaż. Uregulowania prawne zniechęciłby hodowców do niekontrolowanego rozmnażania zwierząt w hodowlach oraz wyrzucania/pozbywania się zbędnych sztuk.

- *Obowiązek czipowania psów*

Zabieg polega na wszczepieniu zwierzęciu mikroprocesora. Wszczepione urządzenie zawiera unikatowy kilkunastocyfrowy numer, któremu odpowiadają dane zapisane w elektronicznej bazie. Czipowaniem psów mogliby zajmować się lekarze weterynarii w porozumieniu z gminami i Towarzystwem Opieki nad Zwierzętami. Wszczepienie czipu byłoby jednocześnie formą zarejestrowania psa. Właściciel byłby zobowiązany do wyrejestrowania zwierzęcia w wypadku jego śmierci. Za gromadzenie informacji odpowiedzialni byłiby lekarze weterynarii, którzy przekazywaliby dane TOZ. Wszczepienie mikroczipu to zabieg jednorazowy, cena wynosi około 40-50 złotych.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Finansów ws. norm szacunkowych dochodu z działów specjalnych produkcji rolnej <http://lex.pl/serwis/du/2002/1374.htm>

¹¹ Ustawa o ochronie zwierząt, artykuł 10

Korzyści:

- dla właścicieli:

Mikroczip zawiera nie tylko dane psa ale też dane właściciela. Jeśli zwierzę się zgubiło, ułatwia (a właściwie niemal gwarantuje) jego odnalezienie.

- dla gmin:

mikroczip umożliwia zidentyfikowanie właściciela który porzucił psa, i jego ukaranie, co sprawia że ten proceder staje się bardziej ryzykowny. Pozwala też na kontrolowanie populacji psów na terenie gminy.

Uwagi: część gmin wprowadziła obowiązek bezpłatnego czipowania psów, na przykład Szczecinek. Uchwały zostały jednak wycofane. Okazało się, że wprowadzenie obowiązku czipowania psów wymaga zapisu w ustawie.¹²

- *Roczna opłata za psa w formie podatku*

Wprowadzenie obowiązkowej opłaty od posiadania psa. Właściciel psa musiałby zarejestrować czworonoga w urzędzie miasta/gminy. Wysokość podatku ustalona byłaby przez gminy, jednak opłata minimalna i maksymalna musiałaby zostać zapisana w ustawie i zależałaby od rasy psa, celu jego posiadania (np.: pies-opiekun dla osoby niepełnosprawnej mógłby być zwolniony z podatku) oraz ilości posiadanych psów (np.: wyższa stawka za drugiego psa w wypadku właścicieli prywatnych zmniejszyłaby populację zwierząt i zniechęcała do zakładania “hodowli na dziko”).

Korzyści: wprowadzenie podatku umożliwiłoby stworzenie bazy danych właścicieli psów, co ułatwiłoby działanie odpowiednim służbom w razie nie wywiązywania się właściciela ze swoich obowiązków. Mogłoby mieć też pozytywny wpływ na kształtowanie postaw - uświadomienie właścicielom, że posiadanie psa wiąże się z dodatkowym obowiązkiem finansowym, z którego zwolnieni byłiby ci, którzy zdecydują się przygarnąć psa ze schroniska. Zwolnieni od podatku mogliby być też właściciele psów wykastrowanych lub wysterylizowanych.

Uwagi: przy wyborze tego rozwiązania problemem może być ściągalność podatku. Podatek od psa już w Polsce obowiązywał, został zlikwidowany w 2008 roku.

¹² Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie w sprawie obowiązku znakowanie psów
<http://www.rpo.gov.pl/pliki/12125843390.pdf>

- *Działania skierowane na współpracę między gminami i kształtowanie postaw społeczeństwa*

Populację bezdomnych psów można zmniejszyć wprowadzając działania, które nie wymagają zmian w regulacjach prawnych na najwyższym szczeblu. Działania te powinny obejmować:

a) zachęcanie przylegających do siebie gmin do współpracy i wypracowywania wspólnych programów walki z bezdomnością psów - im większy teren będzie objęty spójnymi działaniami, tym większa szansa na ich powodzenie)

b) zachęcanie gmin, ale też organizacji walczących o prawa zwierząt do prowadzenia wspólnych kampanii społecznych skierowanych tak do dorosłych, jak i do dzieci - pies to często zachcianka dziecka, które potem nie potrafi się zwierzęciem zająć. Działania można prowadzić na przykład poprzez szkoły lub podczas imprez, w których uczestniczą całe rodziny np.: Dzień Dziecka. Takie wydarzenia można wykorzystać do przeprowadzenia kampanii uświadamiających dzieciom i rodzicom z czym wiąże się posiadanie psa i dlaczego czasem nie warto się na to decydować. A jeśli już bardzo chce się mieć czworonoga, to dlaczego zamiast go kupić, lepiej przygarnąć psa ze schroniska. Chodzi o uwrażliwienie ludzi na los i rosnącą liczbę bezdomnych zwierząt i uświadomienie im, że poprzez proste działania (np.: wysterylizowanie zwierzęcia lub zamiast kupować je, przygarnięcie go ze schroniska) można tę liczbę zmniejszyć.

Rekomendacje i podsumowanie

Aby zmniejszyć populację bezdomnych psów należy skupić się na czterech sprawach:

- ✓ wprowadzeniu regulacji, które pozwoliłyby mierzyć populację psów i ograniczyć niekontrolowane i przypadkowe rozmnażanie
- ✓ wprowadzeniu regulacji, które pozwoliłyby ograniczyć przypadki porzucania psów przez właścicieli lub przypadki bezpowrotnego zaginięcia zwierzęcia.
- ✓ wprowadzeniu regulacji, które zachęcałyby do przygarniania psów ze schronisk (np.: zamiast kupna psa u hodowcy).
- ✓ kampaniach społecznych skierowanych do całych rodzin i uwrażliwiających je na problem bezdomnych psów oraz pokazujących proste działania pomagające ten problem zwalczyć.

Nowe regulacje powinny zostać wprowadzone w ramach jednej spójnej ustawy o ochronie zwierząt, co wyeliminowałoby obecną sytuację, kiedy są dwie ustawy, których zapisy różnią się od siebie. Po pierwsze konieczne jest wprowadzenie obowiązku odpłatnego czipowania psów. Regulacja musiałaby zostać wprowadzona na drodze ustawy (przy uwzględnieniu zapisów art. 51. Konstytucji RP). Od opłaty zwolnieni byłiby posiadacze psów. wysterylizowanych/wykastrowanych, przygarniętych ze

schroniska, inwalidzi, emeryci i renciści mieszkający samotnie. Jednak kiedy regulacja działa jedynie na terenie wybranych gmin, zachodzi problem jednolitego publicznego rejestru, gdyż prowadzone są tylko rejestry lokalne lub gminne. Pojawia się pytanie, co z psem, który przybłąkał się z terenu innej gminy, która nie prowadzi rejestru. Dlatego regulacja ma sens, kiedy obowiązuje we wszystkich gminach i prowadzony jest jeden publiczny rejestr psów. Warto też zwrócić uwagę, że o ile Unia Europejska nie nakłada, wbrew pogłoskom, na swoich członków obowiązku czipowania psów, która pozostają na terenie danego państwa, to jednak wszczepienie mikroprocesora jest konieczne przy wywożeniu psa za granicę¹³. Dodatkowo część państw członkowskich UE wprowadziła u siebie obowiązek czipowania wszystkich psów (np. Niemcy).¹⁴ Odgórny obowiązek wszczepiania mikroprocesorów umożliwiłby kontrolę nad populacją psów, ograniczyłby przypadki porzucania psów przez właścicieli oraz ułatwił zagubionym psom powrót do właścicieli.

Jednak samo czipowanie psów nie wystarczy, by w znaczny sposób zmniejszyć populację bezdomnych czworonogów. Dlatego ten obowiązek trzeba połączyć z obowiązkiem sterylizacji/kastracji bezdomnych psów. Takie działania są już prowadzone w wielu schroniskach, ale nie we wszystkich. Cena zabiegu zależy od gatunku, płci i wieku zwierzęcia, szacunkowo wynosi około 100 złotych. Zabieg jest więc drogi ale to najskuteczniejsza metoda ograniczenia populacji bezdomnych psów. Wprowadzeniu takiej regulacji powinny towarzyszyć działania zachęcające właścicieli psów do kastrowania/sterylizowania zwierząt - na przykład poprzez współfinansowanie zabiegów przez gminę oraz, jak już wyżej wspomniałam, zwolnienie z opłat za zacypowanie czworonoga. Dodatkowo prowadzone powinny być działania typowo promocyjne typu ulotki, plakaty, które uświadamiałyby właścicielom korzyści płynące ze sterylizacji/kastracji (np.: zmniejszenie prawdopodobieństwa zachorowania na raka u suk)¹⁵.

Oprócz czipowania i sterylizacji rekomendowane jest też wprowadzenie obowiązkowej rejestracji i opodatkowania handlowania i rozmnażania psów w celach handlowych. Ta regulacja powinna zostać połączona z zakazem handlu zwierzętami poza miejscami ich chowu. Umożliwi to kontrolę populacji zwierząt oraz wyeliminowanie tak zwanych "hodowli na dziko". Pieniądze uzyskane z podatków można przeznaczyć na dofinansowanie zabiegów sterylizacji/kastracji.

Należy jednak pamiętać, że same regulacje nie wystarczą i muszą im towarzyszyć działania skierowane do społeczeństwa i kształtujące odpowiednie postawy. W prowadzeniu tych działań powinny wspólnie uczestniczyć gminy i organizacje non-profit, działania powinny obejmować obecnych i potencjalnych

¹³ Główny Inspektorat Weterynarii, Non-commercial movement of pet animals into Poland from EU
http://www.wetgiw.gov.pl/files/4059_pets.pdf

¹⁴ Berlin Local Reference Information, Essential Animal Information for Pets in Germany
<http://berlin.angloinfo.com/information/32/animals.asp>

¹⁵ Przykładem, jak mogłyby wyglądać materiały promujące zabiegi sterylizacji/kastracji, mogą być ulotki przygotowane przez Fundację Zmieńmy Świat z Tarnowa
<http://www.fundacjazmienmyswiat.tarnow.pl/download/sterylka.pdf>

właścicieli psów, tak dzieci jak i dorosłych. Można je prowadzić poprzez szkoły (np.: wizyty osób pracujących w schroniskach), ale też jako element imprez organizowanych przez gminę dla całych rodzin. Takie działania mają uświadomić ludziom z czym wiąże się opieka nad czworonogiem i że decyzja o zakupie/przygarnięciu psa nie może być impulsem ale musi być przemyślana.

Oczywiście każde z wyżej wymienionych rozwiązań można wprowadzić samodzielnie, jednak siła oddziaływanie będzie wtedy mniejsza. Tylko jeśli wspomniane działania zostaną wdrożone razem i spójnie możemy oczekiwać znacznego spadku w populacji bezdomnych psów. W przeciwnym razie problem będzie narastał.

Bibliografia:

I. Akty prawne

1. Rozporządzenie Ministra Finansów ws. norm szacunkowych dochodu z działów specjalnych produkcji rolnej (Dz. U. nr 167 poz. 1374)
2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 26 sierpnia 1998 roku w sprawie zasad i warunków wyłapywania bezdomnych zwierząt (Dz. U. nr 116, poz. 753)
3. Ustawa o ochronie zwierząt z 21 sierpnia 1997 roku (Dz. U. 1997 Nr 111 poz. 724)
4. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z 13 września 1996 (Dz. U. 1996 nr 132 poz. 622),
5. Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z 4 października 2006 roku w sprawie obowiązku znakowania psów (Sygn. akt II SA/Sz 767/06)

II. Źródła internetowe

1. Berlin Local Reference Information (informacje o zwierzętach domowych w Niemczech)
<http://berlin.angloinfo.com/information/32/animals.asp>
2. Fundacja Zmieńmy Świat (materiały promujące zabiegi sterylizacji/kastracji)
<http://www.fundacjazmienmyswiat.tarnow.pl/download/sterylka.pdf>
3. Główny Inspektorat Weterynarii (dane dotyczące liczby psów w schroniskach)
http://www.wetgiw.gov.pl/index.php?action=art&a_id=1946
4. Główny Inspektorat Weterynarii (informacje o wywozie zwierząt domowych z Polski do krajów UE)
http://www.wetgiw.gov.pl/files/4059_pets.pdf

III. Załączniki

1. Dane Polskiego Związku Łowieckiego ws. szkód wyrządzanych przez psy i koty w polskich łowiskach

Załącznik

Materiały dostarczone przez Polski Związek Łowiecki

Szkody wyrządzane przez psy i koty w polskich łowiskach.

Dane liczbowe

Psy i koty w łowiskach

Sezon	charty	psy zdżiczale	psy puszczane samopas	stwierdzone przypadki pogryzień przez psy	koty
2009/10	2 476	40 419	96 332	1 185	102 651
2008/09	2 597	40 016	90 491	1 353	99 523
2008/07	2 677	35 961	89 068	1 952	98 899
2007/06	2 640	38 291	96 819	968	96 024
2006/05	2 974	38 938	96 453	1 159	90 234
2005/04	3 216	40 420	98 028	1 069	92 364
2004/03	3 256	38 424	113 837	182	85 984
Razem	19 836	272 469	681 028	6 683	665 679
Średnia	2 834	38 924	97 290	1 114	95 097

Szkody wyrządzane przez psy i koty w polskich łowiskach.

Szkody finansowe wyrządzane przez psy zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie zwierzyny bezprawnie pozyskanej - wartości finansowe.

Sezon	Jelone - zgodnie z rozporządzeniem min 5800 zł	Daniele - zgodnie z rozporządzeniem min 5500 zł	Samy - zgodnie z rozporządzeniem min 2000 zł	Dziki - zgodnie z rozporządzeniem min 2300 zł	zające - zgodnie z rozporządzeniem min 1000 zł	pozostałe gatunki - zgodnie z rozporządzeniem min 1000 zł
2009-10	1 525 490,00 zł	438 000,00 zł	21 644 000,00 zł	2 456 400,00 zł	14 743 000,00 zł	4 767 000,00 zł
2008-09	1 687 890,00 zł	731 500,00 zł	16 005 000,00 zł	2 631 200,00 zł	15 232 000,00 zł	4 798 000,00 zł
2008-07	939 690,00 zł	1 067 000,00 zł	13 995 000,00 zł	2 861 200,00 zł	14 062 000,00 zł	4 282 000,00 zł
2007-06	1 432 690,00 zł	478 500,00 zł	17 708 000,00 zł	2 382 800,00 zł	17 071 000,00 zł	5 057 000,00 zł
2006-05	2 105 490,00 zł	363 000,00 zł	21 788 000,00 zł	2 801 400,00 zł	15 529 000,00 zł	5 620 000,00 zł
2005-04	1 513 890,00 zł	434 500,00 zł	16 782 000,00 zł	3 849 700,00 zł	17 810 000,00 zł	5 608 000,00 zł
2004-03	1 513 890,00 zł	550 000,00 zł	16 718 000,00 zł	2 980 800,00 zł	18 495 000,00 zł	6 094 000,00 zł
Razem	16 718 490,00 zł	4 262 500,00 zł	124 642 000,00 zł	18 953 500,00 zł	112 942 000,00 zł	36 126 000,00 zł
Średnia	1 551 290,00 zł	408 925,00 zł	17 806 800,00 zł	2 709 871,43 zł	16 134 372,43 zł	3 170 347,06 zł

Wartość sumaryczna szkód powodowanych przez psy i koty we wszystkich gatunkach zwierzyny:
Za 7 sezonów łowieckich = 307 754 400,00 zł

Średnia za jeden sezon = 43 964 914,29 zł

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 czerwca 2005r. w sprawie zwierzyny bezprawnie pozyskanej w przypadku bezprawnego pozyskania zwierzyny w sposób inny niż z broni palnej ekwiwalent ustalony zgodnie z ust. 1-3 ulega dodatkowo zwiększeniu o 20 %.

Za 7 sezonów łowieckich = 369 305 280,00 zł

Średnia za jeden sezon = 52 757 897,14 zł

Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego

Szkody wyrządzane przez psy i koty w polskich łowiskach.

Przypadki zagryzień zwierząt domowych i dzikich przez psy

Sezon	bydło	owce	kozy	jelenie	daniele	sarny	dziki	zające	pozostałe
2009/10	92	107	66	263	116	10822	1068	14743	4767
2008/09	78	148	81	291	133	8003	1144	15232	4798
2008/07	46	79	74	162	194	6998	1244	14062	4282
2007/06	45	97	101	247	87	8854	1036	17071	5057
2006/05	29	151	63	363	66	10894	1218	15529	5620
2005/04	50	110	38	261	79	8391	1239	17810	5608
2004/03	66	114	186	261	100	8359	1296	18495	6094
Razem	406	806	609	1 848	775	62 321	8 245	112 942	36 226
Średnia	58	115	87	264	111	8 903	1 176	16 135	5 175